

«MOTTAKERNAVN»

«ADRESSE»

«POSTNR» «POSTSTED»

«KONTAKT»

Saksbehandler, innvalgstelefon

Åsa Hellem, 75 54 78 83

Kommunevise belastningsfullmakter og forventninger til kommunenes forvaltning på landbruks- og reindriftsområdet i 2019

Kommunen har viktige oppgaver i gjennomføringen av nasjonal landbrukspolitikk. Dere får her nødvendige belastningsfullmakter og informasjon om våre forventninger til forvaltningen på landbruks- og reindriftsområdet. Dette brevet viser bredden i kommunenes ansvar på området. Det er også ment som en oversikt for deres politiske og administrative ledelse. Eventuelle endringer gjennom året vil bli meddelt særskilt.

Brevet bygger på Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) sitt tildelingsbrev og virksomhets- og økonomiinstruks for 2019 til Fylkesmannen, med regionale rammer for tilskuddsmidler innen jord- og skogbruk for 2019.

Bakgrunnsinformasjon:

[Jordbruksavtalen 2018 - 2019](#)

[Reindriftsavtalen 2018 - 2019](#)

Kommunen er landbruksmyndighet

Kommunen er landbruksmyndighet og har avgjørelsesmyndighet i saker etter jord-, skog- og konsesjonslov, forurensningsloven og flere tilskuddordninger som gjelder jord- og skogbruk. Kommunen skal være en aktiv landbrukspolitisk aktør ved å bruke juridiske, økonomiske og administrative virkemidler. De landbrukspolitiske virkemidlene skal forvaltes i tråd med nasjonale og regionale mål for landbrukspolitikken og tilpasses de lokale forhold innenfor handlingsrommet. Det skal legges vekt på både å utvikle det tradisjonelle landbruket og oppmuntre til nye næringer. Det skal legges vekt på at landbruket integreres i annet samfunns-, planleggings- og næringsutviklingsarbeid.

Kommunen er førsteinstans og vedtaksmyndighet for flere av virkemidlene på landbruksområdet. Kommunen må ha et delegeringsreglement som klart viser hvem som har myndighet til å fatte vedtak og attestere/anvise utbetalinger. Når kommunen ber om tilganger i fagsystemene må det være i henhold til delegeringsreglementet.

Fylkesmannen er førstelinje for reindriftsforvaltningen.

Fylkesmannen veileder og kontrollerer

Som regional statlig sektormyndighet på landbruks- og matområdet er fylkesmannen kompetansesenter og bindeledd mellom kommunene og staten i gjennomføringa av den nasjonale landbrukspolitikken. KMD sier i sitt oppdrag til Fylkesmannen at vi skal veilede og følge opp kommunene i forvaltningen av juridiske og økonomiske virkemidler, samt regelverk som er knyttet til landbruksforetakenes inntekter og velferd. Vi skal også påse at kommunens forvaltning skjer i samsvar med overordnede nasjonale føringer.

Innhold

.....	1
Kommunevise belastningsfullmakter og forventninger til kommunenes forvaltning på landbruks- og reindriftsområdet i 2019.....	1
1 Belastningsfullmakt for 2019.....	5
1.1 Rammer for fullmaktene	5
2 Stortingsmeldinger og strategier fra regjeringen	5
3 Overordna målsettinger	5
4 Landbruk og mat	6
4.1 Næringsutvikling	6
4.1.1 Inn på tunet	6
4.1.2 Økologisk landbruk	7
4.2 Skogbruk	7
4.2.1 Utenlandske treslag	7
4.2.2 Skogsveier	7
4.2.3 Prosjekt Økt bruk av tre	8
4.2.4 Skogbruksplanlegging	8
4.2.5 Kontroll av foryngelse etter hogst	8
4.2.6 Resultatkartlegging	8
4.2.7 Risikobasert kontroll av tilskudd til skogkultur og utbetaling av skogfond	9
4.3 Lovforvaltning	9
4.3.1 Vedtaksmyndighet	9
4.3.2 Driveplikt	9
4.3.3 Boplikt.....	9
4.3.4 KOSTRA.....	10
4.3.5 Samarbeid med Mattilsynet	10
5 Arealforvaltning og samfunnsutvikling	10
5.1 Reindrift	10
5.2 Jordvern	11
5.2.1 Kjerneområder for landbruk og langsiktige utbyggingsgrenser	12
5.3 Kommunens Klima- og energiplan.....	12
5.4 Arealgrunnlag for produksjonstilskudd.....	12
5.5 Landbruks- og beitebruksplaner	13
5.6 Dialog mellom landbruk og reindrift	13
6 Økonomiske virkemidler: ordninger og brukertilgang	13
6.1 Fagsystemene og brukertilganger.....	13
6.1.1 Brukertilganger alle fagsystem	13

6.1.2	Fagsystemet Agros.....	13
6.2	Tilskuddsordninger for landbruksforetak	14
6.2.1	Produksjonstilskudd og avløsertilskudd for ferie og fritid	14
6.2.2	Miljøtilskudd i jordbruket.....	14
6.2.3	Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv.....	15
6.2.4	Tidligpensjon for jordbrukere	15
6.2.5	Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL).....	15
6.2.6	Tilskudd til drenering av jordbruksjord	16
6.2.7	Tilskudd til tiltak i beiteområder	16
6.2.8	Utvalgte kulturlandskap i jordbruket (UKL) og verdensarvområder.....	16
6.3	Erstatningsordninger	17
6.3.1	<i>Klimabetingede skader</i>	17
6.3.2	Erstatning etter offentlige pålegg	17
6.4	Tilskuddsordninger i skogbruket og skogfondsordningen	18
6.4.1	Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)	18
6.4.2	Tilskudd til tettere planting og gjødsling av skog	18
6.4.3	Tilskudd til skogsveier	19
6.4.4	Tilskudd til drift i vanskelig terreng	19
6.4.5	Skogfond	19
7	Kontroll med hjemmel i økonomireglementet	20
7.1	Stedlig kontroll av foretak	20
7.2	Risikobasert utvalg til kontroll	20
7.3	Forvaltning og kontroll.....	20
7.4	Hjemler for kontroll.....	21
8	Miljø og klima.....	21
8.1	Vannforskriften	21
8.2	Økt produksjon og bruk av bioenergi	22
8.3	Eksamen for autorisasjonsbevis: plantevern- og gnagermidler	22
9	Samfunnssikkerhet og beredskap	22
10	Fylkesmannens arrangementer på landbruks- og reindriftsområdet	23
	Sluttkommentar	23

1 Belastningsfullmakt for 2019

Fylkesmannen mottok belastningsfullmakt for hele fylket fra KMD i tildelingsbrev gjeldende for 2019.

I henhold til Reglement for økonomistyring i staten gir Landbruksdirektoratet belastningsfullmakt til Fylkesmannen for de tilskuddsordninger der Fylkesmannen er vedtaksmyndighet. Videre gir Fylkesmannen belastningsfullmakt til kommunene der kommunene er vedtaksmyndighet.

Belastningsfullmakten gjelder følgende ordninger der kommunen har vedtaksmyndighet:

- Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL). Se vedlegg 1
- Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK). Se vedlegg 1.
- Tilskudd til drenering av jordbruksjord. Se vedlegg 2.

Belastningsfullmakten gjelder også de tilskuddsordninger der tilskudd trekkes fra sentral ramme:

- Tilskudd til tettere planting
- Tilskudd til gjødsling som klimatiltak
- Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv

Dersom Fylkesmannen finner vesentlige avvik ved kontroll i kommunens forvaltning i ordninger der de har belastningsfullmakt, og kommunen ikke retter avviket, må Fylkesmannen vurdere om belastningsfullmakten skal trekkes tilbake. I slike tilfeller må kommunen ha etablert en praksis som er i tråd med regelverket og føringene for hvordan tilskuddet skal forvaltes før ny belastningsfullmakt kan gis.

1.1 Rammer for fullmaktene

Økonomiske rammer og retningslinjer går frem av Prop. 1 S (2018-2019) Landbruks- og matdepartementet og Prop. 94 S (2017-2018) Jordbruksoppgjøret 2018 – Endringer i statsbudsjettet for 2018 m.m., og Stortingets behandling av disse, jf. Innst. 8 S (2018-2019) og Innst. 404 S (2017-2018). Landbruksdirektoratet tar forbehold om eventuelle endringer i tildelingen som følge av endringer i statsbudsjettet for 2019.

2 Stortingsmeldinger og strategier fra regjeringen

- ✓ Meld. St. 11 (2016-2017) [Endring og utvikling](#) – En fremtidsrettet jordbruksproduksjon og [Stortingets behandling av meldingen](#)
- ✓ Meld. St. 31 (2014-2015) [Garden som ressurs](#) – Marknaden som mål — Vekst og gründerskap innan landbruksbaserte næringer
- ✓ Meld. St. 6 (2016-2017) [Verdier i vekst](#) — Konkurransedyktig skog- og trenæring
- ✓ Meld. St. 32 (2016-2017) [Reindrift — Lang tradisjon – unike muligheter](#)
- ✓ Regjeringens bioøkonomistrategi: [Kjente ressurser – uante muligheter](#)
- ✓ Regjeringens strategi for reiseliv [Opplevelingar for ein kvar smak](#)

3 Overordna målsettinger

Jordbruket

For jordbruket er de overordna politiske målene å sikre økt matproduksjon, landbruk over hele landet, videreutvikle lønnsom næringsaktivitet og ivareta jordvernet.

Skogbruket

I skogbruket er det overordna politiske målet en konkurransedyktig skog- og trenæring, med størst mulig verdiskaping av norsk tømmer.

Reindrifta

Det overordna politiske målet for reindrifta er en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig næring.

4 Landbruk og mat

[Regionalt bygdeutviklingsprogram](#) med underprogrammene [Regionalt næringsprogram](#) (RNP) [Regionalt miljøprogram](#) (RMP) [Regionalt skog- og klimaprogram](#) (RSK) er rullert i 2018 og de nye programmene gjelder fra 01.01.2019.

4.1 Næringsutvikling

Regionalt næringsprogram for landbruket i Nordland 2019-2022 og Nordland fylkeskommunes [regional plan for landbruket i Nordland 2018-2030](#) ble begge utarbeidet i 2018. Begge planene peker på muligheter og utfordringer for landbruket i fylket. Fylkesmannen vil i 2019 konkretisere tiltak for oppfølging av Regionalt næringsprogram. Vi vil som en del av prosessen invitere til innspill i dette arbeidet. Fra 1.1.2020 vil oppfølging av Regionalt næringsprogram og forvaltningen av Utviklings- og tilretteleggingsmidlene (UT-midlene) overføres til fylkeskommunen som en del av regionreformen. I 2019 er det fortsatt mulig for kommunene å søke om UT-midler til mobiliserings- og tilretteleggingstiltak for landbruksbasert næringsutvikling. Vi vil oppfordre kommunene til å benytte denne muligheten.

Det er viktig at kommunene følger opp lokale initiativ innen landbruksbasert næringsutvikling og samtidig tar tak i rollen som pådriver. Kommunen har derfor en viktig rolle som førstelinjetjeneste overfor blant andre Innovasjon Norge og Fylkesmannen. Innovasjon Norge forvalter midler etter [Forskrift om midler til investering og bedriftsutvikling i landbruket](#). Kommunen skal veilede om søknader etter denne forskriften. Før søknaden behandles av Innovasjon Norge, skal kommunen uttale seg om forhold av betydning for det omsøkte prosjektet. Etter nærmere forespørsel fra Innovasjon Norge skal kommunen gi ytterligere informasjon og rapportering knyttet til saken. Ved krav om sluttutbetaling skal kommunen gi en vurdering av prosjektrapporten og bekrefte at prosjektet er ferdig.

Reindrifta kan bidra og involveres i kommunens arbeid med næringsutvikling. Flere reindriftsutøvere har etablert seg innenfor videreforedling av reinkjøtt, kulturformidling og annen reindriftsbasert virksomhet. Dette kan ha betydning for økt verdiskaping og sysselsetting i kommunen. Et tett samarbeid med reindriftnæringa kan legge til rette for utvikling av kultur- og opplevelsesprodukter ut over det som finnes i dag. Dette er noe kommuner der det drives reindrift bør ta med seg i arbeidet med næringsutvikling.

4.1.1 Inn på tunet

Vi gjennomfører prosjektet [Inn på tunet – med kjøperne i fokus](#) som skal sørge for at begrepet *Inn på tunet* er godt forankret i offentlige virksomheter i Nordland, samt kartlegge offentlige virksomheters behov for tjenester til ulike brukergrupper. Også dette året har vi mulighet for å besøke kommunene for å informere om Inn på tunet. Vi forventer at kommunene tar kontakt med oss dersom det er ønskelig med et informasjonsmøte til gårdbrukere som vurderer å bli godkjent Inn på tunet-tilbyder

og/eller til kjøpergruppen. Tjenestetilbudene som er aktuelle er blant annet innen allmenn- og spesialpedagogiske tiltak, barnevern, psykiatri, rusomsorg, arbeidstrening, rehabilitering og demensomsorg.

4.1.2 Økologisk landbruk

Landbruks- og matdepartementets nasjonale strategi for økologisk jordbruk (2018-2030) har som overordnet mål å stimulere til økologisk produksjon som er etterspurt i markedet. Det er ønskelig at kommunene mobiliserer til økt økologisk matproduksjon der det ligger til rette for det.

Kommunen skal vurdere muligheten for økologisk satsing og i samarbeid med gårdbrukere utvikle økologisk produksjon som del av landbruket.

Bakgrunnsinformasjon:

[Nasjonal strategi for økologisk jordbruk](#)

4.2 Skogbruk

4.2.1 Utenlandske treslag

Kommunen må bidra til å gjøre det kjent blant skogeierne at all utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål, inkludert produksjon av juletrær og pyntegrønt, forutsetter at det er gitt tillatelse. Søknad behandles av Fylkesmannen.

Det skal ikke utbetales skogfond og/eller tilskudd til planting av utenlandske treslag hvis det ikke er gitt tillatelse.

Bakgrunnsinformasjon:

[Forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål](#)

[Søknadsskjema](#)

[Veileder til forskrift om utsetting av utenlandske treslag](#)

4.2.2 Skogsveier

Nybygging og ombygging av skogsveier krever tillatelse av kommunen. Dette gjelder både traktorveier og bilveier der arbeidet medfører terrenginngrep som gir mer enn 1 meter avvik fra opprinnelig terrengnivå, eller der det er sammenhengende inngrep i mer enn 150 meter lengde.

Søknaden skal behandles etter *Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier*, og det er kommunen som er vedtaksmyndighet.

Søknaden skal føres inn i Landbruksdirektoratets saksbehandlersystem ØKS.

Nybygging av skogsveier har avtatt de siste åra. Mye av aktiviteten gjelder nå ombygging av traktorveier til bilveier og opprusting av eldre bilveier. Vi forventer at kommunen er behjelpelig med å legge til rette for skogsveibyggning.

Bakgrunnsinformasjon:

[Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier](#)

4.2.3 Prosjekt Økt bruk av tre

Prosjektet har gått i 4 år og har fått sin forlengelse. Hensikten er å motivere til økt bruk av tre i bygg og bidra til økt lokal verdiskaping innenfor treindustri i Nordland. Treindustrien, arkitekt- og byggebransjen skal mobiliseres til å satse på innovative utviklingsprosjekter med tre og treprodukter som tema. Prosjektet er finansiert som et spleiselag mellom Fylkesmannen, Innovasjon Norge og Nordland fylkeskommune.

Kommunene oppfordres til å gå foran for å redusere CO₂-utslipp i byggeriene, les mer om prosjektet via linken under, ta gjerne kontakt med prosjektleder.

Bakgrunnsinformasjon:

[Les om prosjektet her](#)

4.2.4 Skogbruksplanlegging

«Hovedplan for skogbruksplanlegging med miljøregistreringer i Nordland 2014-2030» vil i samråd med kommuner og skogaktører bli revidert i 2019. Det fremgår av planen hvilke kommuner som er prioritert kartlagt og når det skal skje.

Når det startes opp skogbruksplanprosjekter er det viktig at kommunen prioriterer ressurser for å bistå prosjektgruppene.

Uavhengig av hovedplanen ber vi kommunen vurdere behovet for revisjon av Miljøregistreringer i skog.

Bakgrunnsinformasjon:

[Hovedplan for skogbruksplanlegging med miljøregistreringer i Nordland 2014-2030](#)

4.2.5 Kontroll av foryngelse etter hogst

Det legges stor vekt på at det sørges for tilstrekkelig foryngelse etter hogst. I ØKS (Økonomisystem for Skogordningene) er det laget et system for oppfølging av dette. Skogeiendommer som har hatt hogst over 250 m³ for tre år siden, men hvor det ikke er registrert plantekjøp senere blir plukket ut for nærmere kontroll. Uttrekket gjøres maskinelt, og finnes i ØKS.

Vi forventer at kommunen følger opp dette. I 2018 var det flere kommuner som ikke gjennomførte kontrollen.

4.2.6 Resultatkartlegging

Det blir årlig trukket ut tre år gamle hogstfelt som skal kontrolleres. Det skal da registreres om hogsten er foretatt i henhold til Skogbrukslovens bestemmelser, der Forskrift om berekraftig skogbruk er sentral.

Hvilke felt som skal kontrolleres finnes i Webskas (kommunens saksbehandlersystem for skogfond). Resultatet fra kontrollen skal også registreres der.

Vi forventer at kommunen følger opp dette. I 2018 var det flere kommuner som ikke gjennomførte kontrollen. Nesten en tredel av feltene ble ikke kontrollert.

4.2.7 Risikobasert kontroll av tilskudd til skogkultur og utbetaling av skogfond

Kommunen skal hvert år lage en risikobasert kontrollplan også for skogtiltakene. Landbruksdirektoratet har laget en veileder for hvordan kommunen skal gjøre dette.

På grunnlag av kontrollplanen skal kommunen gjennomføre feltkontroll på minimum 5 % av alle omsøkte tiltak hvert år. Dette skal utgjøre minst 3 kontroller.

Vi forventer at kommunene utfører kontrollarbeidet som beskrevet i Landbruksdirektoratets veileder.

Bakgrunnsinformasjon:

[Veileder for risikobasert kontroll av tilskudd til skogkultur og utbetalinger fra skogfond](#)

4.3 Lovforvaltning

4.3.1 Vedtaksmyndighet

Kommunene skal fatte vedtak i saker etter jord- og konsesjonsloven. Kommunenes myndighet framgår av *Forskrift om vedtak om overføring av myndighet til kommunen, Landbruksdirektoratet og Direktoratet for mineralforvaltning etter konsesjonsloven, jordloven og odelsloven FOR-2003-12-08-1479*. Se også rundskriv M-6/2003.

Bakgrunnsinformasjon:

[Vedtak om overføring av myndighet til kommunen, Fylkesmannen, Landbruksdirektoratet og Direktoratet for mineralforvaltning etter konsesjonsloven, jordlova og odelsloven Rundskriv M-6/2003](#)

4.3.2 Driveplikt

I embetsoppdraget fra Landbruks- og matdepartementet for 2019 har Fylkesmannen fått pålegg om å bidra til å øke kunnskapen om drivepliktsbestemmelsene i jordloven for å ivareta de landbrukspolitiske målene. Dette betyr at vi også i år må minne om driveplikten i jordloven § 8 som pålegger eieren å holde dyrka og dyrkbar jord samt innmarksbeite i drift, enten ved selvstendig drift eller ved bortleie gjennom en leieavtale med minst 10 års varighet.

Dersom jordbruksarealene ikke blir drevet, kan kommunen gi pålegg om å leie bort jorda for en periode på inntil 10 år. Hvis bruddet på driveplikten gjelder vilkårene for bortleie – for eksempel en avtale med mindre enn 10 års varighet – kan Fylkesmannen pålegge eieren tvangsgebyr, se § 20 i jordloven.

4.3.3 Boplikt

Av konsesjonsloven § 5, annet ledd fremgår det at den som konsesjonsfritt - på grunn av nært slektskap eller gjennom odelsrett - overtar en bebyggd eiendom med mer enn 35 daa fulldyrka jord eller mer enn 500 daa produktiv skog får boplikt på eiendommen. Dersom eieren ikke vil eller kan oppfylle boplikten, må han/hun søke konsesjon. Kommunene bes følge opp at boplikten blir overholdt, og at det blir søkt om konsesjon dersom den misligholdes.

Bakgrunnsinformasjon:

[Rundskriv M-3/2017 – Konsesjon, priskontroll og boplikt](#)

4.3.4 KOSTRA

Vi forventer at kommunene sørger for fullstendig og korrekt rapportering i KOSTRA, fordi tallene blir vektlagt av sentrale myndigheter. I fjor (2017- tallene) var det flere kommuner i fylket som ikke rapporterte inn sine tall. Vi forventer at alle kommunene i Nordland melder inn sine tall for 2018, og vi vil følge opp de som ikke gjør dette. Både veiledning og hjelpeskjema er sendt kommunene 11.01.2019.

Se også kapittel 5.2 om jordvern.

Bakgrunninformasjon:

[Les om KOSTRA hos Landbruksdirektoratet](#)

4.3.5 Samarbeid med Mattilsynet

I følge samarbeidsavtalen mellom Landbruksdirektoratet og Mattilsynet skal Mattilsynet sende kopi av tilsynsrapporter/brev til kommunen i de tilfeller som framgår av avtalen.

Kommunen forholder seg til Mattilsynet som vedtaksmyndighet for dyrevelferdsområdet. Dersom Mattilsynet påviser brudd på regelverket for dyrevelferd skal kommunen, som vedtaksmyndighet for tilskudd, vurdere avkortning i tilskudd som foretaket har søkt om. Dette er bl.a. hjemlet i forskrift for produksjonstilskudd og avløsertilskudd. Mattilsynet kan ikke overprøve vedtak fattet av kommunen. På samme måte som kommunen eller Fylkesmannen ikke kan overprøve et vedtak fattet av Mattilsynet.

Tilbakehold eller avkortning i produksjonstilskudd skal vurderes uavhengig av om Mattilsynet har ilagt foretaket overtredelsesgebyr.

Vi forventer at kommunen bidrar til å etablere gode samarbeidsrutiner med Mattilsynet.

Dersom kommunen har mistanke om brudd på dyrevelferdslovgivningen skal Mattilsynet varsles. Varsling kan gjøres via Mattilsynets [nettside](#), eller dersom saken er akutt skal det varsles per telefon.

Bakgrunnsinformasjon

[Rutiner for informasjonsutveksling – Mattilsynet og landbruksforvaltningen](#)

5 Arealforvaltning og samfunnsutvikling

5.1 Reindrift

Beiteressursene er det viktigste naturgrunnlaget for en bærekraftig reindrift. Kommunen skal bidra til å sikre naturgrunnlaget for reindriften (jf. plan- og bygningslovens § 3-1, bokstav c). Dette gjøres først og fremst ved å ha en oppdatert og forutsigbar arealplan med bestemmelser som ivaretar viktige reindriftsinteresser. Kommunen bør derfor jevnlig oppdatere kommuneplanens arealdel.

Kommunen skal kjenne til Grunnlovens § 108 og folkerettens regler om urfolk og minoriteter. Vi har laget en artikkel om disse temaene som vi oppfordrer kommuner i Nordland å sette seg inn i: [Grunnlovens § 108 og folkeretten](#)

Kommunen skal sikre at reindriften arealressurser er ivaretatt i alle planprosesser. Vi erfarer at dette best gjøres ved at berørte reinbeitedistrikt og samebyer involveres tidlig i kommunale

planprosesser. Kunnskap om reindriftas bruk av arealene er nødvendig for å avklare eventuelle interessekonflikter så tidlig som mulig. Det er både enklere og ressursbesparende å finne løsninger tidlig i en planprosess. Kommunen skal sikre at berørte reindriftsutøvere får mulighet til å medvirke. Reindriftras arealbrukskart er, sammen med dialog med reindriftra, verktøy som må brukes i arealplanlegging.

Reindriftra i Nordland er organisert i 12 reinbeitedistrikt. I flere kommuner foregår det også grenseoverskridende reindrift. I Nordland omfatter dette 18 samebyer som har barmarksbeiter på norsk side. Den grenseoverskridende reindriftra har etablerte rettigheter fra gammelt av, og skal i saker som berører dem høres og informeres på samme måte som de norske reinbeitedistriktene. Reinbeitedistrikt og samebyer har et styre med en leder som skal kontaktes i saker hvor reindriftsinteressene kan bli berørt. Dette gjelder blant annet i saker som: planer og byggesaker, godkjenning av nydyrking og landbruksveier og tillatelser etter motorferdselloven.

Bakgrunnsinformasjon:

[Reindriftsloven](#)

[Reindrift og planlegging etter plan- og bygningsloven](#)

[Nordlandsatlas - reindriftskart](#)

[Kontaktpersoner i reinbeitedistrikt og samebyer](#)

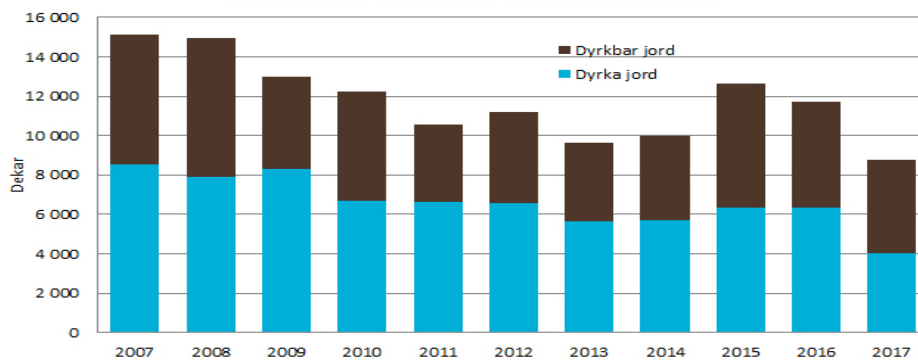
[Reindriftras distriktsplaner](#)

5.2 Jordvern

Stortinget vedtok ny nasjonal jordvernstrategi i desember 2015 med et mål om at den årlige omdisponeringen av dyrka jord må være under 4000 daa. Vi har fulgt opp den nasjonale strategien med en strategisk jordvernplan for Nordland, vedtatt april 2016. Vårt resultatmål er at mindre enn 200 daa dyrka jord, og 200 daa dyrkbar jord, kan omdisponeres årlig i fylket.

I forbindelse med statsbudsjettet for 2019 la regjeringen fram forslag til oppdatert nasjonal jordvernstrategi. Oppdateringen innebærer i hovedsak videreføring av eksisterende mål og tiltak, men inneholder to nye tiltak. Blant annet ønskes det å begrense landbruket sin egen nedbygging av dyrka og dyrkbar jord ved å utrede søknads- eller meldeplikt ved omdisponering av jordbruksareal.

Tall fra KOSTRA (Landbruksdirektoratet.no) viser at den rapporterte omdisponeringen varierer mye fra år til år. Oversikten under viser fjorårets resultater.

Tabell 1 Omdisponering av jordbruksareal i Norge 2018

Dessverre er det flere kommuner som ikke rapporterer hvert år. Tallene for enkelte kommuner kan derfor være misvisende.

Når det gjelder de nasjonale og regionale jordvernmålene forventer vi at kommunene følger opp disse. Vi vil i prosessene rundt arealplaner (kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner) legge vekt på at kommunene tar ansvar for å utrede alternative utbyggingsområder dersom planene legger opp til utbygging på dyrka og dyrkbar jord. Vi har utarbeidet et temahefte om jordvern beregnet på kommunale politikere, administrasjon og lokalbefolkning. Landbruksdirektoratet har i løpet av 2018 laget en nyttig hjemmeside om jordvern, blant annet rettet mot kommunal planlegging.

Bakgrunnsinformasjon:

[Landbruk og planlegging etter plan- og bygningsloven](#)
[Nettside om jordvern](#)

5.2.1 Kjerneområder for landbruk og langsiktige utbyggingsgrenser

I Nasjonale forventninger til regional- og kommunal planlegging (2015), i Regional plan landbruk i Nordland 2018-2030, og i virksomhets- og økonomiinstruksen for Fylkesmannen står det at kommunene skal synliggjøre viktige jordbruksområder i arealplanene, etablere langsiktige utbyggingsgrenser mot de viktigste landbruksarealene, samt stille krav om effektiv utnyttelse av eksisterende og planlagte utbyggingsområder.

Bakgrunnsinformasjon:

[Strategisk plan for jordvern i Nordland \(2016-2020\)](#)
[Temahefte: Jordvern i Nordland](#)

5.3 Kommunens Klima- og energiplan

Kommunen skal ha en klima- og energiplan, enten i kommuneplanen eller som en egen kommunedelplan. Både jord- og skogbruket har viktige roller i arbeidet mot klimaendringene. Vi forventer derfor at utfordringer og tiltak innen landbruket tas med i klimaplanene og følges opp.

Fylkesmannen forvalter de fylkesvise midlene over *Klima og miljøprogrammet*. For 2019 har Nordland fått tildelt kr 500 000. Kommunene kan søke om midler for å gjennomføre informasjonstiltak på miljøområdet. Søknadsfristen er 6. mars 2018.

Bakgrunnsinformasjon:

[Om de fylkesvise midlene 2019](#)
[Miljøkommune.no](#)

5.4 Arealgrunnlag for produksjonstilskudd

Oppdaterte arealtall som grunnlag for søknad om produksjonstilskudd bidrar til en effektiv saksbehandling i kommunenes landbruksforvaltning. Det blir fra sentralt hold gjennomført periodisk ajourhold av AR-5, men det er viktig at også kommunene utfører kontinuerlig vedlikehold av AR-5 og landbruksregisteret. Vi ser at det bare er halvparten av kommunene som gjør det.

Fylkesmannen vil i 2019 henvende seg til kommunene som har et manglende ajourhold for å etterspørre årsaksforhold rundt dette. Fylkesmannen vil, i samarbeid med Norsk Institutt for Bioøkonomi (NIBIO), tilby relevante kurs i ajourhold av AR-5. Det forventes at kommuner som har behov for oppdatering benytter seg av de kurs som tilbys.

5.5 Landbruks- og beitebruksplaner

Landbruks- og beitebruksplaner som omhandler kjerneområde landbruk, reindriftas og landbrukets beitebruk og satsingsområder for nydyrking, er viktig for å se landbruks- og reindriftsnæringene i sammenheng. Vi forventer at kommunene bruker slike planer aktivt i arealplanleggingen. Vi oppfordrer kommunene i Nordland til å utarbeide/revidere landbruks- og beitebruksplaner når kommuneplanens arealdel revideres.

5.6 Dialog mellom landbruk og reindrift

Der det oppstår konflikt mellom landbruk og reindrift, forventer vi at kommunen bidrar til å dempe konflikt, skape gjensidig forståelse hos partene og bidra til å finne konstruktive løsninger. Sammen med berørte kommuner har vi flere steder gjennomført dialogmøter med næringene. Dialogmøter må følges opp på lokalt nivå av kommunen sammen med representanter for landbruk og reindrift. Vi erfarer at det er viktig å få i gang slik dialog, og forventer at kommunen bidrar i disse prosessene.

Bakgrunnsinformasjon:

[Dialoggrupper og tilskudd til konfliktforebyggende tiltak](#)

6 Økonomiske virkemidler: ordninger og brukertilgang

6.1 Fagsystemene og brukertilganger

Landbruksdirektoratet har mange nettbaserte fagsystemer som kommunene må bruke i sin saksbehandling. Her omtales bare de aller viktigste punktene.

Felles for alle ordningene er at søker leverer sin søknad via www.Altinn.no.

6.1.1 Brukertilganger alle fagsystem

Tilganger til de forskjellige fagsystemene i landbruksforvaltningen gis av Fylkesmannen. Ved behov av tilgang melder kommunen fra til Fylkesmannen.

Trygghet i fagsystemene er viktig. Kommunene må derfor melde fra til oss fortløpende om brukertilganger som skal slettes.

Både sletting og oppretting av nye brukertilganger skal skje skriftlig med e-post til Gunnar Nygaard fmnogny@fylkesmannen.no

6.1.2 Fagsystemet Agros

Agros er et elektronisk fagsystem med en felles plattform for flere ordninger. Ordningen med Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv ble overført til Agros 1. august 2018, mens Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) og Tilskudd til drenering av jordbruksjord ble overført 01.01.2019.

Agros blir et tema under samlingene vi holder for kommunene ukene 19 og 20.

Legg til rette for elektroniske søknader

Landbruksdirektoratet ber kommunene og Fylkesmennene bidra til at flest mulig søker elektronisk og ikke med papirskjema. Vi skal ikke lenger synliggjøre muligheten til å sende papirsøknader. Gamle skjema etterspør ikke riktig informasjon og er fjernet fra Landbruksdirektoratets nettside.

Papirskjema i unntakstilfeller

Forvaltningen har foreløpig ikke rettslig grunnlag for å avvise en søknad som kommer inn på papir eller e-post fra privatpersoner eller enkeltpersonforetak. Papirskjema skal bare brukes i unntakstilfeller. Dersom det skulle bli behov for papirskjema ta kontakt med oss. For tilskudd til avløsning ved sykdom mv ligger imidlertid pdf-skjema for nedlasting på nettsiden til Landbruksdirektoratet.

6.2 Tilskuddsordninger for landbruksforetak

6.2.1 Produksjonstilskudd og avløsertilskudd for ferie og fritid

Produksjonstilskudd og avløsertilskudd er de største ordningene, både i antall søknader og kroner utbetalt. Vi erfarer at kommunene gjør en god jobb i saksbehandlingen. Likevel vil vi minne om noen viktige punkter. Saksbehandler må alltid nytte riktig regelverk til riktig søknadsomgang. Landbruksdirektoratet oppdaterer regelverket i forkant av hver søknadsomgang.

Vi minner om at saksbehandler alltid må skrive inn en begrunnelse i eStil PT når søkerens opplysninger og godkjente opplysninger er forskjellige.

Dersom Mattilsynet har gitt pålegg til et foretak, skal det alltid vurderes avkorting i tilskudd jfr. forskriftens § 11. Alle vurderinger skal være dokumentert og begrunnet også om beslutningen er at kommunen kommer fram til at det ikke skal avkortes.

6.2.2 Miljøtilskudd i jordbruket

Kommunen har en viktig rolle i miljøarbeidet. I 2018 fastsatte Landbruksdirektoratet nye mål for miljø- og klimaarbeidet i jordbruket. Førrende for arbeidet er [Nasjonalt miljøprogram \(2019 -2022\)](#) og [Instruks for regionale miljøtilskudd](#). Økende fokus på klimatiltak er gjennomgående, og innsats for reduksjon av vannforurensing opprettholdes.

Fylkesmannen vil i 2019 utarbeide ny forskrift for Miljøtilskudd i jordbruket. Denne sendes på høring i første halvdel av februar. Intensjonen med Landbruksdirektoratets instruks er forenkling og mer enhetlig prioritering av tiltak. Dette innebærer at fylkene ikke har samme handlingsrom som tidligere. Flere tiltak er slått sammen under en tiltaksbenevnelse med flere tiltaksklasser. Fylkesmannen kan velge å sette søknadsfrist mellom 1. august og 20. oktober.

Viktige endringer i den nasjonalt «menyen» for miljøtilskudd fra og med 2019:

- Ordningen med slått av veikanter utgår
- For å oppnå tilskudd til spredning av husdyrgjødsel om våren eller i vekstsesongen, må *all* husdyrgjødsel spres innen en gitt dato fastsatt av Fylkesmannen.

Også for RMP-perioden 2019-2022 kan det ut fra lokale prioriteringer i hver kommune velges ut verdifulle jordbrukslandskap der det kan gis miljøtilskudd for beite eller slått. Vi vil i eget brev til kommunene komme tilbake til rammene for denne utvelgelsen.

Innen utgangen av april vil *Veileder for miljøtilskudd i jordbruket 2019* og annen informasjon om søknadsomgangen bli sendt til kommunene og lagt ut på vår nettside. Samtidig sender vi e-post med informasjon til alle landbruksforetak som ved siste søknadsomgang for produksjonstilskudd oppga en e-postadresse.

Landbruksdirektoratet vil i løpet av året lage et nytt rundskriv som erstatter rundskriv 2018-17, *Saksbehandlingsrutiner for søknad om regionale miljøtilskudd i jordbruket – 2018*.

Før saksbehandlingen av søknadsomgangen 2019 vil vi sende et brev til kommunene med ytterligere kommentarer til saksbehandlingen.

Bakgrunnsinformasjon

[Regionalt miljøprogram \(RMP\)](#)

6.2.3 Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv

Kommunen behandler søknad om tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv elektronisk i saksbehandlingssystemet Agros. Søknad sendes via Altinn, men søker kan også benytte papirskjemaet for søknad. Kommunen registrerer eventuelle søknader mottatt på papir i Agros og tar deretter saken til behandling.

Kommunens saksbehandling omfatter utbetaling av tilskudd. Den som godkjenner vedtak og anviser for utbetaling av tilskudd må ha delegert myndighet til å fatte enkeltvedtak og budsjett disponeringsmyndighet for ordningen, se kap. 2 om belastningsfullmakt.

Det er Fylkesmannen som tildeler saksbehandler- og godkjennerrollene i Agros. Brukerveiledning for kommunen ligger på [Landbruksdirektoratets nettside](#).

Bakgrunnsinformasjon:

[Oppdatert regelverk finnes hos Landbruksdirektoratet](#)

6.2.4 Tidligpensjon for jordbrukere

Fra 2019 har ikke kommunen lenger noen formell rolle i forvaltningen av tidligpensjon i jordbruket. Kommunen skal henvise søkere av tidligpensjon til Fylkesmannen.

6.2.5 Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)

Fra og med 2019 skal kommunen gjøre all saksbehandling av SMIL-søknader i saksbehandlingssystemet Agros. Alle gamle tilsagn med saldo større enn kr 0 per 31.12.2018 er overført til Agros. Søkere leverer sin søknad via Altinn. Landbruksdirektoratet har utarbeidet brukerveiledning som finnes på deres nettside. I tillegg vil Agros bli tema på samlingene vi arrangerer i løpet av mai.

Nytt fra Jordbruksavtalen for 2018- 2019 er at etablering av dekke som forhindrer nedbør i eksisterende gjødsellager innlemmes som tilskuddsberettiget tiltak.

Kommunen kan i løpet av året disponere inndratte midler til nye prosjekter. Kommunen må også ha en aktivitetsfremmende forvaltning av midlene, som blant annet betyr at det må være stor gjennomføringsevne i prosjekter som gis tilsagn.

Fylkesmannen har vedtatt nytt Regionalt miljøprogram for jordbruket i Nordland (RMP 2019 – 2022) i desember 2018. Kommunen skal på bakgrunn av føringene i RMP vedta nye tiltaksstrategier for bruken av SMIL-midlene. Disse skal ta utgangspunkt i SMIL-forskriften og miljøutfordringene og programmålene i RMP. Faglagene skal gis mulighet til å bidra i strategiarbeidet. Vedtatte strategier skal sendes Fylkesmannen. Kommunene vil i løpet av februar få brev med nærmere informasjon om

arbeidet med de nye tiltaksstrategiene. Fra 2020 vil de nye strategiene være med å danne grunnlaget for vår fordeling av belastningsfullmakt for SMIL-midler.

Vedlegg

Kommunevis fordeling av belastningsfullmakter - se vedlegg 1.

Retningslinjer for kommunenes forvaltning av SMIL-midlene - se vedlegg 3.

Bakgrunnsinformasjon:

[Regionalt miljøprogram for jordbruket i Nordland \(2019-2022\)](#)

[Les mer om SMIL-ordningen hos Landbruksdirektoratet](#)

6.2.6 Tilskudd til drenering av jordbruksjord

Fra og med 2019 skal all saksbehandling skje i Agros på samme måte som for SMIL. (Se omtale under punkt 6.2.5 SMIL)

God agronomi gjennom godt drenerte arealer er viktig for produktivitet og reduserte utslipp. Tilskuddsordningen er en stimulans for å igangsette drenering. For å motivere til økt dreneringsaktivitet har kommunen en viktig rolle når det gjelder å formidle informasjon og veiledning om ordningen.

Vi forventer at kommunene bidrar til at ordningen blir godt kjent blant foretakene, og at det er gode muligheter for å få innvilget tilskudd.

Vedlegg

Kommunevis fordeling av belastningsfullmakter - se vedlegg 2.

Bakgrunnsinformasjon:

[Om tilskudd til drenering av jordbruksjord](#)

6.2.7 Tilskudd til tiltak i beiteområder

For 2019 er Fylkesmannen i Nordland tildelt kr 900 000 til tiltak i beiteområder. Tilskudd kan innvilges til tiltak som skal legge til rette for best mulig utnyttelse av beite i utmark, redusere tap av dyr på utmarksbeite og fremme fellestiltak. I 2019 vil Fylkesmannen vektlegge investeringer i teknologi innenfor en helhetsvurdering av investeringsbehovene knyttet til tiltak i beiteområder.

Søknad sendes kommunen innen 1. februar. Kommunen sender kvalitetssikret søknad med nødvendige vedlegg og tilrådning til vedtak til Fylkesmannen innen 1. mars.

Bakgrunnsinformasjon:

[Les om tilskudd til tiltak i beiteområder på nettsiden vår](#)

[Brev om ordningen og våre forventninger til kommunen sendt 3. desember 2018.](#)

6.2.8 Utvalgte kulturlandskap i jordbruket (UKL) og verdensarvområder

I Nordland er det nå fire utvalgte kulturlandskap i jordbruket samt ett verdensarvområde som får egne øremerkede tilskuddsmidler til skjøtsel og andre tiltak.

Dette er UKL Engan-Ørnes og Kjelvik (Sørfold), UKL Blomsøy-Hestøy og Skålvær (Alstahaug), UKL Engeløya (Steigen), UKL Røst (Røst) og Vegaøyan verdensarvområde (Vega).

Midlene forvaltes også i 2019 av Fylkesmannen i samarbeid med vertskommunene og ulike aktører i områdene. Bruken av midlene reguleres av en egen forskrift, årlige tildelingsbrev fra Landbruksdirektoratet og planer for områdene.

Vi forventer at de aktuelle kommunene deltar aktivt i arbeidet med å planlegge, organisere og følge opp aktuelle tiltak i disse utvalgte områdene.

Som en del av kommunereformen skal forvaltningen av UKL- og verdensarvmidlene overføres fra Fylkesmannen til kommunene i 2020. For de kommunene som dette gjelder vil vi komme tilbake med mer informasjon så snart denne foreligger fra Landbruksdirektoratet.

6.3 Erstatningsordninger

Erstatningsordningene i jordbruket medfører varierende arbeidsmengde for kommunene fra år til år.

6.3.1 Klimabetingede skader

Foretak skal, uten ugrunnet opphold, gi melding til kommunen om at skade har oppstått eller vil kunne oppstå. Kommunen lager en oversikt over når de mottok slike meldinger og fra hvem. Vi forventer at kommunene følger opp foretak som har meldt om skader og som søker om erstatning jfr. forskrift og rundskriv for ordningen. Kommunen har ansvar for kontroll av søknadene, jfr § 12 i beregningsforskriften.

Det er et mål for myndighetene at mest mulig av erstatningene skal utbetales samme budsjettår som skaden har oppstått. Det er også gunstig for foretakene å få utbetalt erstatning så raskt som mulig og i samme regnskapsår som skaden oppsto. Derfor er gode prognoser for omfang av klimabetingede skader viktig. Erfaringene etter vekstsesongen 2018 viser at søknadsomfanget i noen kommuner ble større enn det prognosene tilsa.

Vi ønsker et samarbeid med kommunene for å sikre bedre prognoser for antall søknader. Kommunene blir årlig forespurt om å gi melding om årsveksten. Disse meldingene blir brukt som grunnlag for Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) sine avlingstall i beregningene for Budsjettnemnda for jordbruket. Vi mener at disse opplysningene også kan brukes i prognosering av eventuell avlingssvikt. Vi forventer derfor at kommunene prioriterer å svare på forespørsel om årsveksten.

Arbeidsbelastningen blir stor også for saksbehandlere i kommunen når søknadsomfanget blir stort. Erfaringene fra 2018 viser dette spesielt. Derfor ønsker Fylkesmannen at kommunene lager en enkel plan for hvordan kommunen skal sikre bedre prognoser og hvordan arbeidssituasjonen skal løses når det ligger an til mange søknader i kommunen.

6.3.2 Erstatning etter offentlige pålegg

Det finnes erstatningsordninger for økonomiske tap i forbindelse med gjennomføring av offentlige pålegg i plante- og husdyrproduksjon. I de tilfellene det er aktuelt å ta disse i bruk, vil Fylkesmannen kontakte søker og berørt kommune med informasjon og veiledning.

Bakgrunnsinformasjon

[Les mer om erstatningsordningene for jordbruket Landbruksdirektoratets nettside](#)

6.4 Tilskuddsordninger i skogbruket og skogfondsordningen

6.4.1 Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)

For 2019 har Nordland 4 mill. kroner til disposisjon til NMSK-tilskudd. Dette inkluderer 1,2 mill. kroner som ikke ble brukt i 2018. Forbruket av midler 2018 var 3,4 mill. kroner.

Midlene for 2019 er fordelt til kommunene. Følgende faktorer har vært med i vurderingen:

- ✓ Kommunens tiltaksstrategier
- ✓ Kommunens oppfølging av foryngelsesplikten gjennom de forskjellige kontrollsystemene som er til disposisjon (ØKS, Webskas)
- ✓ Kommunens oppfølging av kravet om 10 % kontroll i 2018
- ✓ Innmeldte behov
- ✓ Faktisk skogbruksaktivitet

Kommunen må gjøre en vurdering av hvilke tilskuddssatser som skal brukes. Spesielt må det vurderes om man vil prioritere planting eller ungskogpleie. Det bør være mulig for de fleste å sette av nok skogfond til å dekke det meste av kostnadene ved planting.

Eventuelle endringer i tilskuddssatsene må meldes inn til oss for oppdatering i saksbehandlersystemet. (ØKS)

Retningslinjer for kommunens forvaltning av NMSK-midlene framgår av vedlegg 4

Den kommunevise fordelingen av NMSK-midlene framgår av vedlegg 1

Bakgrunnsinformasjon

[Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket](#)
[Forskrift om berekraftig skogbruk](#)

6.4.2 Tilskudd til tettere planting og gjødsling av skog

Disse tilskuddene blir lite brukt i Nordland. Lite gjødsling har nok sin naturlige forklaring ved at i Nordland er vanligvis jordboniteten høy.

Når det gjelder tilskudd for tettere planting er det tre årsaker til lite bruk:

- ✓ Det plantes ikke tett nok
- ✓ Kommunen er ikke påpasselig med å benytte ordningen når det er plantet tett nok
- ✓ Ordningen er lite kjent hos skogeierne.

Vi forventer at kommunen bidrar til at ordningen blir kjent for skogeiere.

Ved tilskudd til tettere planting må kommunen bruke tilskuddskode 8xx i saksbehandlersystemet Webskas, og slå sammen kostnaden for plantekjøpet og planting og føre alt på hovedkode 120. I tillegg skal plantefeltet kartfestes digitalt i saksbehandlersystemet.

Bakgrunnsinformasjon

[Tilskudd til tettere planting](#)
[Tilskudd til gjødsling av skog](#)

6.4.3 Tilskudd til skogsveier

I 2019 har Nordland 6,1 mill. kroner til disposisjon til skogsveier og driftstilskudd. Dette er en nedgang fra i fjor, noe som skyldes at vi de siste åra ikke har klart å bruke alle midlene vi har. I 2018 ble det brukt 3,2 mill. kroner av 7,1 mill. kroner.

Det er fra 2019 gjort noen endringer i tilskuddene, noe som framgår av Regionalt skog- og klimaprogram for Nordland 2019-2022, pkt 5.3.1

For å kunne søke tilskudd til skogsveier må kommunen ha gitt byggetillatelse. Byggesøknaden skal føres inn i Landbruksdirektoratets saksbehandlersystem ØKS.

Vi ber om at søknader og regnskapssammendrag som sendes med e-post ikke sendes til Fylkesmannens saksbehandler, men til Fylkesmannens postmottak, fmnopost@fylkesmannen.no.

Bakgrunnsinformasjon

[Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier](#)

www.skogsvei.no

[Regionalt skog- og klimaprogram for Nordland](#)

6.4.4 Tilskudd til drift i vanskelig terreng

Fra 2019 er det gjort noen endringer i tilskuddene til drift i vanskelig terreng. Dette framgår i Regionalt skog- og klimaprogram for Nordland 2019-2022, pkt 5.4. Det er gjort endringer både i tilskuddssatser og betingelser.

Det er Fylkesmannen som gjør vedtak om eventuelle tilskudd, men kommunen må ta imot søknaden og kvalitetssikre den før den videresendes til oss for behandling.

Det kan gis tilskudd for

- ✓ Drift med taubane
- ✓ Vekslende drift
- ✓ Lang terrengtransport
- ✓ Alternative transportløsninger

Midlene til driftstilskudd tas av sammen bevilgning som tilskudd for skogsveier. Tilskudd til skogsveier blir prioritert foran driftstilskudd.

Vi ber om at søknader som sendes med e-post ikke sendes til Fylkesmannens saksbehandler, men til Fylkesmannens postmottak, fmnopost@fylkesmannen.no.

Bakgrunnsinformasjon

[Regionalt skog- og klimaprogram for Nordland](#)

6.4.5 Skogfond

Skogfond er en svært gunstig økonomisk ordning hvis den blir brukt aktivt. Når skogfond blir brukt til investeringer i skogen gir det skogeieren en skattefordel som tilsvarer 40-60 % i direkte tilskudd.

Det er viktig at kommunen har god kunnskap om ordningen, og driver veiledning til skogeierne. Skogeier må sette av nok skogfond til å sikre foryngelse etter hogst. Når det hogges glissen

naturskog vil 10 % avsetning ofte ikke være nok. Hvis det hogges plantefelt med 30-40 m³ skog pr daa vil 10 % kanskje være mer enn nok.

Vi ber kommunene vurdere behovet for tilskudd til planting etter hogst når muligheten for avsetting av skogfond er stor. Tilskudd skal ikke erstatte skogfond, men kan være et supplement.

Vi registrerer at det finnes svært mange skogfondskonti med innestående beløp som har stått urørt i mange år. Vi ber kommunen om å foreta en gjennomgang med tanke på å få disse midlene i omløp.

Det er selvfølgelig ønskelig at det blir brukt i skogen, men det vil også være mulig å få frigitt og utbetalt beløpene direkte til skogeier. Da må det være slik at det ikke er noe som står ugjort i skogen. Skogfond som blir frigitt gir ikke skattefordel.

En slik vurdering for bruk av skogfondet må skje i samråd med skogeier.

Bakgrunnsinformasjon

[Forskrift om skogfond](#)

[Landbruksdirektoratet om skogfond](#)

[Skogkurs.no om skogfond](#)

7 Kontroll med hjemmel i økonomireglementet

Tilskudd skal forvaltes i henhold til [Reglement for økonomistyring i staten](#). Fylkesmannen skal kontrollere at kommunen har systemer og rutiner som sikrer at bevilgningene over jordbruksavtalen forvaltes i samsvar med gjeldende landbrukspolitik, og i samsvar med de lover og forskrifter som gjelder for hver ordning.

7.1 Stedlig kontroll av foretak

Kommunen skal kontrollere informasjonen søkeren sender inn som har betydning for å beregne tilskuddsbeløp og tildeling. Kontroller som gjøres skal dokumenteres.

Kommunen skal videre kontrollere rapporter som mottakeren av tilskudd sender inn om de mål som er nådd. Kontrollene skal tilpasses tilskuddsordningen som blir kontrollert og vurderes i forhold til målet med ordningen. Kontrollen skal ha et rimelig omfang i forhold til nytten og kostnadene ved kontrollen.

7.2 Risikobasert utvalg til kontroll

Kommunen skal kartlegge risiko for at det oppstår feil på grunn av problemer med tolkning av vilkårene og risiko for uregelmessigheter fra søkere. Ut fra en vurdering av det samlede risikonivå og hva som er de vesentligste risikomomentene, skal det settes opp aktuelle kontrollpunkter, og det skal velges foretak som skal kontrolleres.

7.3 Forvaltning og kontroll

Kommunen forvalter både juridiske og økonomiske virkemidler innen jord- og skogbruk som følger av jordbruksavtalen. Fylkesmannen skal medvirke til at kommunene forvalter virkemidlene i samsvar med overordnede forutsetninger og gjeldende lover og regler. Dette gjør vi gjennom veiledning, dialog, bistand og kontroll av kommunene.

Fylkesmannen vil hvert år arrangere en fagbasert samling for kommunene der forvaltning og kontroll av produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket er sentrale tema. Samlingen skal bidra til kompetanseheving og likebehandling.

7.4 Hjemler for kontroll

På landbruksområdet forvalter kommunene både økonomiske og juridiske virkemidler.

På områder der kommunene ved lov er pålagt å utføre plikter eller oppgaver, har de normalt selvstendig myndighet og et selvstendig ansvar for sin forvaltningsutøvelse. Kommunens selvstendige myndighet innebærer at statlige organers rett til å kontrollere om kommunen oppfyller sine lovpålagte plikter, må ha hjemmel i lov.

Når kommunene forvalter statlige tilskudds-, stønads- og garantiordninger på vegne av staten, har de ikke den samme selvstendige myndigheten. Forvaltningen av slike midler er underlagt statlig styringsrett, og kommunene kan ikke utøve lokalpolitisk skjønn i samme grad som når de forvalter lovpålagte plikter. Statens midler skal forvaltes i henhold til Reglement for økonomistyring i staten, og overordnede statlige organer har plikt til å føre kontroll med at kommunene har systemer og rutiner som blant annet sikrer en forsvarlig forvaltning av midlene, og som forebygger og avdekker økonomisk kriminalitet.

Fylkesmannen kan kontrollere kommunens forvaltning med hjemmel i kommuneloven §59, forvaltningsloven §35 og jordlova §3.

Hjemmelen for kontroll med forvaltningen av de økonomiske virkemidlene følger av Økonomireglementet §§ 14 og 15.

Bakgrunnsinformasjon

[Kommuneloven §59](#)

[Forvaltningsloven §35](#)

[Jordlova §3](#)

8 Miljø og klima

8.1 Vannforskriften

Regional plan for vannforvaltning for vannregion Nordland og Jan Mayen (2016-2021) med tilhørende tiltaksprogram og handlingsplan legges til grunn for arbeidet. Planen ble vedtatt av Nordland Fylkesting 09.12.2015.

Med bakgrunn i planen må kommunene vurdere tiltak og legge til rette for nødvendig gjennomføring. Status for eventuelle tiltak registrert i databasen Vann-Nett må oppdateres i samarbeid med de regionale Vannområdekoordinatorene.

Prioritering av midler innenfor SMIL bør medvirke til gjennomføring av målretta tiltak for bedring av vannkvalitet. Innsatsen må prioriteres innenfor en kostnadseffektiv gjennomføring. Kommuner som kan vise til gjennomføring av målretta tiltak gjennom SMIL-ordningen vil bli prioritert ved framtidige fordelinger av SMIL-midler. Fylkesmannens ambisjon er å styrke effekten av SMIL-midlene ved prioritert bruk av miljøtilskudd (RMP) og tilskudd fra klima- og miljøprogrammet.

Forslag til revidert Regional vannforvaltningsplan for Nordland og Jan Mayen samt tilhørende tiltaksprogram sendes på høring 1. april med høringsfrist 30. juni. Det er svært viktig at kommunene også ivaretar landbrukets interesser i neste planperiode.

Fylkesmannen forventer at kommunene følger opp dette arbeidet.

Bakgrunnsinformasjon

[Vann-Nett](#)

[Regional plan for vannforvaltning for vannregion Nordland og Jan Mayen \(2016-2021\)](#)

8.2 Økt produksjon og bruk av bioenergi

Bioenergi med utgangspunkt i skogråstoff kan være en alternativ energikilde til elektrisitet, og særlig aktuelt for store husdyrbesetninger der energibehovet er stort. Gårdsvarmeanlegg kan med fordel vurderes i forbindelse med nybygg.

Bioenergiprogrammet i Innovasjon Norge kan gi investeringsstøtte til gårdsvarmeanlegg, både til næringsvirksomhet og til bolig. Både bønder og skogeiere kan søke. Det er viktig at kommunene følger opp lokale initiativ innen bioenergi og henviser potensielle utbyggere til kompetente fagmiljøer.

8.3 Eksamen for autorisasjonsbevis: plantevern- og gnagermidler

Kommunen har ansvar for å arrangere eksamen etter kurs om kjøp og bruk av plantevernmidler og gnagermidler. Kommunen skal kreve inn gebyr fra eksaminandene og betale en del av gebyret videre til Fylkesmannen etter faktura. Dere får eget brev om dette i hvert tilfelle. Kursene holdes av Landbruksrådgivningen eller Naturbruksskolene.

Bakgrunnsinformasjon: [Les mer hos Mattilsynet](#)

9 Samfunnssikkerhet og beredskap

Kommunen har viktige oppgaver og ansvar på beredskapsområdet, jf. lov om kommunal beredskapsplikt, samt lovverk på sektorområder (helse, brann, vannforsyning, kommunalteknisk område osv.). I arbeidet med ROS-analyser og beredskapsplaner har kommunen et ansvar for at landbruks- og reindriftsnæringens behov og utfordringer ivaretas. Dette gjelder både naturhendelser (skred og flom), ulykker og svikt i kritisk infrastruktur.

Representanter for næringen bør også inviteres med i planprosessene – også ut fra at næringen rår over verdifulle ressurser og kompetanse som kan inngå i den lokale beredskapen, eks. brann. Vi vil også minne om at det forbyggende arbeidet er viktigst, og at landbruks- og reindriftsnæringen er viktig både som stor arealbruker og som ei ulykkes- og brannutsatt næring. Næringa er også avhengig av en robust infrastruktur som bl.a. omfatter strøm, telefon, internett, transportsystem, vannforsyning og avløp.

Bakgrunnsinformasjon:

[Forskrift om kommunal beredskapsplikt](#)

[Miljødirektoratet – beredskap i landbruket](#)

10 Fylkesmannens arrangementer på landbruks- og reindriftsområdet

Her er oversikt over konferanser og samlinger vi har planlagt per januar 2019. Følg med på [kurskalenderen på vår nettside](#), der alle arrangementer kunngjøres og der deltagere melder seg på.

Dato/tidsrom	Tema	Sted	Målgruppe
26.-27. februar	Reindriftsseminar	Scandic Meyergården, Mo i Rana	Reineiere i Nordland
20.-21. mars	Inn på tunet	Scandic Havet, Bodø	Kommuner og andre kjøpere av tjenester, tilbydere, andre
4.-5. april	Økologisk mat og landbruk	Radisson Blu, Bodø	Kommuner, produsenter, andre - fra hele Nord-Norge
Ukene 19 og 20	PT og kontroll, Agros	Mosjøen, Bodø, Vesterålen	Kommunenes landbruksforvaltning
13. og 14. mars	Opplæring for nytilsatte	FMs lokaler Moloveien 10, Bodø	Kommunenes landbruksforvaltning

Vi har en ambisjon om å invitere politikere og administrasjon i kommunene til opplæring om driveplikt og arealpolitikk inkl. jordvern høsten.

Sluttkommentar

Vi håper at årets forventningsbrev til kommunene vil være et nyttig arbeidsdokument for kommunalt ansatte, både på ledelses- og saksbehandlernivå.

Gi oss gjerne tilbakemeldinger med tanke på forbedringer av neste års dokument.

Med hilsen

Tom Cato Karlsen
fylkesmann

John Kosmo
landbruks- og reindriftsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

- 1 Vedlegg 1 - Belastningsfullmakt 2019 - kommunevise rammer for ordningene - Tilskudd til spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL) og tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)
- 2 Vedlegg 2 - Belastningsfullmakt 2019 - kommunevise rammer for ordningen - tilskudd til drenering av jordbruksjord
- 3 Vedlegg 3 - Retningslinjer for forvaltning av SMIL-midler 2019
- 4 Vedlegg 4 - retningslinjer for forvaltning av NMSK-midler 2019

Kopi til:

Landbruksdirektoratet Postboks 1450 Vika 0116 OSLO

Mottakerliste:

Øksnes kommune	Storgata 27	8430	MYRE
Vega kommune	Gladstad	8980	Vega
Vevelstad kommune		8976	Vevelstad
Sørfold kommune	Rådhuset	8226	Straumen
Rana kommune	Postboks 173	8601	MO i RANA
Hamarøy kommune	Oppeid	8294	Hamarøy
Evenes kommune	Postboks 43	8539	Bogen i Ofoten
Tysfjord kommune	Postboks 104	8591	Kjøpsvik
Leirfjord kommune		8890	Leirfjord
Bø kommune	Rådhuset	8475	Straumsjøen
Værøy kommune	Postboks 2523	8063	Værøy
Vefsn kommune	Postboks 560	8651	Mosjøen
Sortland kommune	Postboks 117	8401	Sortland
Rødøy kommune		8185	Vågaholmen
Lødingen kommune	Postboks 83	8411	Lødingen
Hattfjelldal kommune	O.T. Olsens vei 3 A	8690	Hattfjelldal
Bodø kommune	Postboks 319	8001	Bodø
Ballangen kommune	Postboks 44	8546	Ballangen
Røst kommune		8064	Røst
Narvik kommune	Postmottak	8512	Narvik
Dønna kommune		8820	Dønna
Bindal kommune	Rådhuset	7980	Terråk
Beiarn kommune		8110	Moldjord
Alstahaug kommune	Rådhuset	8805	Sandnessjøen
Tjeldsund kommune		9444	Hol I Tjeldsund
Herøy kommune	Silvalveien 1	8850	Herøy
Hemnes kommune	Sentrumsveien 1	8646	Korgen
Fauske kommune	Postboks 93	8201	Fauske
Brønnøy kommune	Rådhuset	8905	Brønnøysund
Vestvågøy kommune	Postboks 203	8376	Leknes
Træna kommune		8770	Træna
Sømna kommune		8920	Sømna
Nesna kommune	Moveien 24	8700	Nesna
Lurøy kommune		8766	Lurøy
Hadsel kommune	Rådhusgata 5	8450	Stokmarknes
Grane kommune	Rådhuset	8680	Trofors
Flakstad kommune		8380	Ramberg
Andøy kommune	Postboks 187	8483	ANDENES
Vågan kommune	Postboks 802	8305	Svolvær
Steigen kommune	Rådhuset	8281	Leinesfjord
Saltdal kommune	Kirkegt. 23	8250	Rognan
Moskenes kommune		8390	Reine
Meløy kommune	Gammelveien 5	8150	Ørnes

Gildeskål kommune   Postboks 54   8138 Inndyr